

Шиитпирлээр үези нелген

Чаа-Хөл районун төвүндө болгаш ооң-биле кожа турар «Найрал» колхозун суурунда шиитпирлээр биле беш хире электри станциялары аялдап турар. Оларны сан талазы-биле өзөжөткөш, электри чырыдылганын шынарын экижидери чугула негетинип келген. Улус ажил-агылынга электрөөр-ганы камны ажылаар дугайында Төп Комитеттин чагазында бо айтырыгны көчүтүп тодаргай айткан.

Чаа-Хөл суурун электри четкини эде чаарткан, биче күштүг электри станцияларын солааш, бүтү суурун СТС-тин станциязын биле хандырап дугайында чугула каш чыл улаштыр чөруп келген. Ол дугайына район Советинин сессияларына, районун партия конференцияларына-даа чугулаагы келген, бо айтыр амылга чедир чөгүрү-биле шиитпирленимөөн.

«Найрал» колхоз район төвү-биле кожа турар. Мынчанга ону СТС-ти электростанциязы-биле хандырап колхоз баштаар чери чөгүрү организациялар-биле дугурушкан,

1959 чылдын үш айда сельэлектро чери-биле электржилдигени тускай керезин чартып, 138 муң рубльди чөгүрү үезинде шилчип берген.

Сельэлектроун ажилчынары эртен чайын электри шугумун шөйгөш, тус-тус чуртталга бажынарынга электри точкаларын кирген. Ынчалза-даа ол ажилды хынамча чок куду шынарлыг кылгандыктан колхоз суурунда электри энергиясы чок болуп турар. Ону эде кылар дугайында кандыг-даа хемчег алдымын турар.

Электри энергиянын чөп ажылаар дугайында Төп Комитеттин айткан хемчеглерин амыдырал кырынга күөсөдир төлөөдө, үүрмө электри станцияларынын орунунга күштүг станцияларын бедик бугуруучулуг ажылаар чугула.

Мынчанга Чаа-Хөл суура Уүрмө станцияларына ажилын эде көргөш, суурун болгаш оон-биле кожа колхозту электрөөр-гига херегелдин дарый шиитпирлөөр үе келген.

Н. ЧАНАП.

МЕХАНИЗАТОРЛАРЫНЫҢ ВЕЛЭЭ

Сут-Хөл районун Киров аттыг көдөо ажил-агы артелин механ-изаторлары СЭП ТК-ның декабрь Пленумун доктаалыга сорук кирген аялдап турар.

Механизаторлар бригадир М. Доржунуң ууртулганы-биле тракторлар, көдөо ажил-агының өске-даа машиналарының септелгенин декабрьның ийги чартыгына чедир эки шынарлыг, бүрүн дооскан. Колхозтуң механизаторлары 10 трактор СТС-тин мастеркаазына септөөн.

Сезжалар, андамынар, аар, чинж дискалар, шпирлер, культиваторлар,

картофель сеалказы болгаш өске-даа чепек-херекседер септелгени колхозтуң бодунуң мастеркаазына чорутунган.

Араль 1960 чылда 1500 гектар тараа культураларын тарыр, колхозчулар анаа херегелетинер 300 ажыг тонна үрезиниң чажар шынарынга чедир арылгаан. Кызыл-тасты «Милитур-553», «Альби-тум», чинге-таранын «Донское-12» болгаш оон-даа өске сорттуг, шилчип үрезинер урулган. Ол ышкыш 90 тонна картофель үрезини база белед.

С. МОНГУШ.

Ыяш белеткели

Чөөн-Хемчик районун «Хорум-Дэг» колхозунун эш Х. Оюуга дуурткан 22 икжиндиг бригаданы школага, клубка болгаш колхоз конторагына 1960—1961 чылдарда оттулар 2 муң кубометр ыяшты Дагыр-Шеми бажында белеткеп турар.

Колхозчулар ажилды баштайгы хүнеринде 200 кубометр ыяшты хал тургускан. Бригаданың эвено-ларының аразында социалист чарышты калбарган. О. Денгурак,

О. Дадар-оол болгаш О. Маадыр-оол оларның эвеноу хүнде 4 кубометр топкак кагар нормазын 5—6 кубометр кылдыр күөсөдип, социалист чарышты мурнакчылары болуп турарлар.

Партия эге организациязынын бригадда быжылган агитатору О. Кызыл-оол лекция, беседаны кылып, солун номчулганы чорудуп, агитхууду доктаамал үндүрүп турар.

О. МУНЗУК.

Үрезин арыглаашкынын хомудатпас

Барыш-Хемчик районун «Большевик» көдөо ажил-агы артели бо чылдын тарылганын четчир хемчөөдиг 240,9 тонна сорттуг үрезинерин уруп алган.

Ынчалза-даа ол үрезинерин 50 хуу хирези ам-даа арыглаатмайын чыдар. «ОС-3» деп тараа арыглаар күштүг машина бар болза-даа, ону бедик бугуруучулуг ажылаар дугайында хову бригаданың брига-

дири эш Ендан-Самбуу, шаң эртелекчи эш Чарык олар боттүг хемчег албайн, колхозчуларын үрезин арыглаашкыныч эки организаста-вын турарлар.

130 тонна үрезин сляд чедишпезинден ажык черде үрелип, кушкыштар доо болуп чыдар.

Арыглааттыган үрезинерин хыналдамы чоруттунмаан. Часкы тарылга элек дөш таварлап болбас.

картофельди колхозчу Тумат Чалазы эки кадагалап турар. Слядтын иштинин чылын сес градустан кудула-лас кылдыр ол салып турар. Чалзып картофельди өй-өйдө сайгарып, бичин-ле үрели бергенерин ылап турар.

Моон сонгаар ажаалданы баксыратпас болза, колхоз бо чылын картофельди магадылап алган. Үрезин

Үрезин белед

Өвүр районун «Торгалыг» көдөо ажил-агы артели моон мурунда чылдарда картофельди одуртуп келзе-даа орулга чок болуп, харын үрезини райпо дамчытыр салып ал келген.

Эртен чылын колхоз картофельден алекшидиг дужутту алган болгаш орулгалык болган. Бо чылдын үрезининге 51 тонна картофельди магадылап алган. Үрезин

картофельди колхозчу Тумат Чалазы эки кадагалап турар. Слядтын иштинин чылын сес градустан кудула-лас кылдыр ол салып турар. Чалзып картофельди өй-өйдө сайгарып, бичин-ле үрели бергенерин ылап турар.

Моон сонгаар ажаалданы баксыратпас болза, колхоз бо чылын картофельди магадылап алган. Үрезин

Мал ажылында хожудаашкынын узуткаар

Сут-Хөл районун ажил-агынын кол адыры—мал ажылы. Оон девискээри мал ажылынга, ылангыт шөөр малга болгаш мыймыгы бода малга тарышкан алек одарлардыг. Ынчалза-даа район малдын баш санын-даа өстүрер, оон продуктуун-даа бедидер талазы-биле өсүүн-нардан хожудан турар.

Чоокта чаа болган районун мурнакчы малчынарынын хуралы мал ажылында четтестерин илердеп, оларны узуткаар алырын хемчеглерин чугулаашкан. 1959 чылдын декабрьда байдал-биле алырга, район нийтин-биле болгаш колхозтар бүрүзү мал өстүреринин чыл планын күөсөтпөөн, ан-даа 9476 баш мал планга четтес. Оон 6 муңу чангыс «Бора-Тайга» колхозка хамардыр. 1959 чылда аарыгдан болгаш яны-бүрү чылдааанардан районга 5440 баш мал өлүп хораан чорук мал өстүрер планын күөсөтпөзүгө чедирген. Малдың ажаалда, чегерилгени, одардымшыкыны багай тургусканында, мал аарыгына уур девискээди кошканында, зооветеринарыг негеделерин боттардын талазы-биле тускай эртемнилерин кошкак ажаалдамын-дан мал ажылынга мындыг улуг каража болган.

Эт бугурурунун чыл планын (дирг денги-биле) район 94,7 хуу күөсөтпөөн. «Алдан-Маадыр» колхоз күрүнеге эт садар планын чүгле 86,1 хуу күөсөтпөөн. Эт бугурурун көвүдеринге чугула кураавыр болур малдың чайгы септирилгенин багай организастаанын уламчылдан күрүнеге саткан мал ортумактан куду деңгиделиг болган. Оон түнелинде район дирг денги-биле 285 тонна өйттен когаран. Бызааларны чагыштырып доруктурар арганы «Ишкниден» өске колхозтар азыгдуулаан.

Сүтүн нийти саалдамын-даа, илек бүрүзүндө саап алырын-даа планын «Ишкниден» өске колхозтар база күөсөтпөөн. «Ишкни» колхоз сүт саалдамын планын 105,6 хуу күөсөтпөөн болгаш илек бүрүзүндө 1164 кг сүтү саап алган турда, декабрь 1-ге чедир Киров аттыг колхоз илек бүрүзүндө чүгле 600 кг сүтү сагган. «Бора-Тайга» колхоз нийти сүт саалдамын планын чүгле 77,2 хуу күөсөтпөөн. Бо колхозтарын баштаар чери

тодаргай көргүскөн. 1959 чылдын декабрь 1-ге чедир «Ишкни» колхозта Чеймаа, Диртык-Көк, Чаданмаа, Көкүр, Хорлуу, Норжунмаа, Киров аттыг колхозта Чылбак, Чылаан, «Бора-Тайга» колхозта Чодур, Донгак дөң ишкыш саанчылар илек бүрүзүндө 1000—1400 кг чедир сүтү сагганнар. Хой бүрүзүндө 2—3 кг чедир дүк алган хойжулар колхоз бүрүзүндө бар. Чангыс черде бир дөмөй байдаллардыг аялдап турган-ла мындыг эки көргүзүлгелерин челип ап турар мурнакчыларның ажил дуржугузын өөренип көр, өскелерге негтередир, хожудап турарларын чылдаганын илередир хемчеглер алырычче колхозтар баштаар черлеринин болгаш партия эге организацияларынын ууртукчулары кичээңгей салбайн турарлар.

«Ишкни» колхоз 1959 чылда күрүнеге пландан ажыг 73 тонна сүтү, 110 тонна өтти, 122 тонна дүтү сагтанын болгаш Чөөн-Хемчик районун «Октябрь 30 чылы» колхозунуң алдарыг хойжуу, Социалист Күш-ажылдыг Маадыры Оржак Лопсанчатын дуржулганын ажылаарын колхоз даргазы Найдың саналыга чугулаан. «Бора-Тайга» колхозун хойжуу Кыдыр-оол малга эки ажаалданы, одардымшыкынын хандырып турган, хой бүрүзүндө 2 кг дүктү, 100 хойдан-на 135 хураганы алганын чугулааш, мал ажылычче ВЛКСМ райкому, районун көдөо ажил-агы инспекциясы кошкак сагыш салып турарын, райпо баштаар чери ыраккы одарларда малчынарже бараан чедирп садыглавайн турарын шүгүмчүлөөн. Ол 1960 чылда 100 хой бүрүзүндө 140 хураганын, бир хойдан-на 2,2 кг дүктү алырын хүлүзүлгөн.

Чеди чыл планының ийги чылында илек бүрүзүндө 1700 кг сүтү саар дөш девискээрин «Ишкни» колхозун саанчыны эш Диртык-Көк хүлүзүлгөшпөөн, өске саанчыларын чарыкка кыйгырган.

Мурнакчы малчынарының чөвүлө хуралының киржикчилери 1960 чылда мал ажылын хожудап талазы-биле тодаргай хүлүзүлгелерин айткан кыйгыргыны районун бүтү малчынарынга үндүргөн.

М. СЕВЕН,
«Ишкни» корреспонденти.

Көдөо библиотекарь

Латын ССР Вентспилск районун Вентспилск суурунун чурттакчы конунуң ортузунга культура-чырыдымшык ажилы библиотекарь Зельма Кулькевичи калбаа-биле чорууп турар. Көдөо библиотекарь бодунуң кол хүлүзүлгелеринде аягыда пропаганда хулүзүлгени эки күөсөдип, литература кезээлерин болгаш номчулга конференцияларын үргүлчү чорудуп, лекцияларын организастап турар. Библиотекада яны-бүрү бөлүмөр тургустунган. З. Кулькевичи — республиканың көдөо эң эки библиотекарь болуп турар.

Чурукта: З. Кулькевичиниң элчегелиг лекцияга белеткенип олурары. СЭТА-ның фотохроникамы.

Ынчаар аялдап болбас

Чаа-Хөл районун «Бүрүнгаар» колхозка улуг клуб ажылап киргенден бээр 3 чыл ажып турар. Бо үезин иштинде клуб культураның өсүлүг оода болуп шыдаван.

Клубтуң ажылы чугула кино үндүрери-биле кызыгараттынын турар. Колхозчу ажил-ишчилерин күөп, сонуугар турары—айтырыг, харын кезээлерин, көдөо ажил-агы болгаш шажын талазы-биле лекция, беседалар шуут болбайн турар. Клуб чөвүлө колхозчу аныктарын культура-массалыг аялга хаара тудуп шыдаван.

Клубтуң септелгени бо чылын ба-

за-ла чөгүрү негедде чедир чоруттунмаан. Чамдык печкаларын багай кылганында от саамыга ышталыр. Амгы үеде оодаар ыш төнгөн. Клуб чанында олурткан чангыс-даа ыш чок, хериметтинимөөн. Клубтуң хөгжү херекселерин шыгжаар чер чок.

Бо хүнге чедир каш-даа эртелекчи солушкан. Клуб эртелекчиге тушкан-на икжини хүлүзөп ал келген. Бистиң клубу-бустан, ажылы «чеди ажаакчы чангыс урунун ажаап чадап каан» деп үдөгөр чугулаага демейлежип турар.

М. ШУДУРА.

Школаны чедир септээр

Барыш-Хемчик районун «Барлык» совхозунда чеди чыл школаны септелгени багай чоруттунган. Ам урулар сонгалары чангыс кыт рамаларыг класстарда өөренип турар. Класстарын хаалгалары фаверден кылдыган, олар база-ла шаараш. Өөреникчилер класстарга даштык хептерин, башкылар бенин пальтодуг олуртуулар.

— Кышка уур школаның септелгени чүге мындыг четтес болганын?— деп директор Саая Эресоолдан айтырарга:

— Күзүн август айның ортан үезинде манаа аялдап киргеш, септелгени каш-ла хүнер иштинде кылдырткан мен, иштики рамаларын кылдырттып четтикпөөн бис— деп харыялаан.

— Шил тыпшан силер бе?

— Чок, шил бисте бар, а рамалар кылдымман, совхозун чазанылга мастеркаазына оларын кылдырар дөргө бирөөзүңгө-не өртөз 58 рубль, а сметага көрдүнгөн 28 рубль... Чоокта чаа областың уаус өөредиге кылдынды эртелекчи эш Болдур-оол бистиң байдалымыс-

ты көргөн кижи, рамаларын кылдырттып, класстарын чылдылаар дугайында ол база бисте тодаргай дүз чедирбөөн—деп, эш Эресоол чугулаап турар.

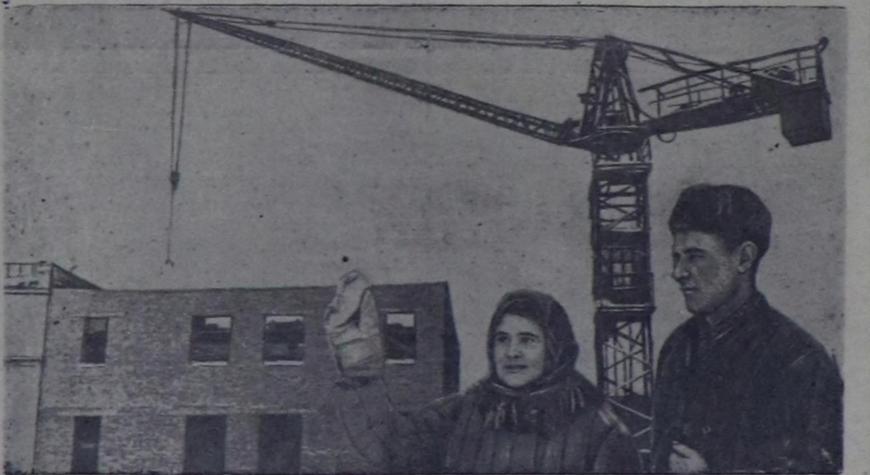
Септелге кымырынга акша четтөөн деп тайылбырын барымдаа чогу илден. Мында 10 ажыг суутуларын даштын улуг өртөктиг ак-демирлер-биле кылгылаан. Оларын орунуга анаа чуга демин аялгаан болза чарыгдал өзөөш болуру билдингир болгай.

— Класстар ишти соок-тур, а оодаар чүтүлөр четчир ирги бе?

— Өөредиге эгелдөөрде 71 кубометр ыяштыг турган бис, ам ол теңер чедир турар. Район организацияларынын мурнуга айтырыгын тургускан мен. Чадаанадан хемур даш өөртүр дугайында айтканын берген чүве—деп, ол бодун агарткысап тайылбырлаан.

Кыштың соок үези ам-даа өртпөөн чүве төлөөдө, ол школаны чөгүрү-биле чылдылган, өөредиге чылын чедишкенин доозореник кичээңгейни күштөдирери чүтүз.

С. ЛОПСАН.

Анык ажилчыны А. Севастьянов биле А. Казанцева Кызылдың № 2 туду-монтаж эргелелинде аялдап турар. Бугурургө оларын кызык аялдааны дөш администрация чериана каш уаа мактадып, өртөктиң чүүлдер-биле шаанзын келген Анык ажилчынар ажил нормазын 150 хуу күөсөдир сорулганы салып турарлар.

Чурукта: А. Севастьянов биле А. Казанцева олар № 2 туду-монтаж эргелелинде тудууну шөлүндө.

Фото С. Феоктистову.

ААС-ЧОГААЛЫНЫҢ ТАЛАЗЫ-БИЛЕ КОНФЕРЕНЦИЯ

ССРЭ-нин Эртемнер Академиязынын Сибирь салбырының организастааны-биле Сибириниң болгаш Ыраккы Чөөн чүк улустарының аас-чогоалдарын өөренип көөрүңүг конференцияны эртен чылдын декабрьның төңүзүндө Улан-Удэ хоорайга болуп эркен. Конференцияны ажилыга киржири-биле Бурят АССР-нин найысмагына Москва, Ленинград, Алма-Атаны, Новосибирск, Красноярсктиң болгаш Якутияны, Даг-Алтайны, Хакасияны, Тываның эртемничил албан черлеринин база башкы институттарының төлөөдери киришкен. Олар улустун аас-чогоалынын дугайында чугула айтырыларын чугулаашкы көргөнөр.

Бурят АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң даргазы В. Р. Филипов конференцияны киржикчилерине байыр чедирбашан, Сибириниң болгаш Ыраккы Чөөн чүктүг дөргө девискээринде чурттап турар хой национал улустарының байлактыг аас-чогоалдарын бүгү тала-биле өөренип, шилчип көөрүңүг чугулаан онзалап айткан.

Сибириниң орус чурттакчыларының болгаш национал улустарының аас-чогоалдарын чып бижиринин, парлад тардырынын болгаш шилчип көөрүңүг талазы-биле эртен чус чылдарда орус эртемдениниң кылган аялдаарын конференция бедик-биле үнелен көргөн.

Конференцияга агы-агы хоорайлары болгаш автономн республикаларынчкы алаа областарынчкы төлөөдери 19 илектерин чугулаашкы көргөн. Илектердеге холбаштыр 20 ажыг кижи санал-оона-

дарын берген.

Улустарын аас-чогоалдарын чып бижип, оларын шилчип көөрүп турар кижилер боттарының ажил-чорудулганын Сибириниң дөргө девискээринде бооп турар кайгамчыктыг чарыгталар-биле холбаштыр чорударын филология эртемнериниң доктору В. М. Сидельников бодунуң илеткелинге тодаргай айткан. Оон чугулааны болза: «Амгы үеде Сибириниң чүгле байдус байлаан өвөс, харын оон байлакшыдыг культуразын база уауу-биле үнелеп көрүп турар. Дыл болгаш литература аялдаары аялдаачылар Сибириниң кайгамчыктыг чарыгталарыга эң-не идекпейлиг киржир ужуругу».

Оон ангыда ол, Сибирь улустарының аас-чогоалдарын өөренип көөрү-биле холбашкан дык хей чугула практиктиг айтырыгларын илеткелинге чугулаан. Чизжа, Сибириниң улустарының аас-чогоалдарын чып бижириниче уланган аялдаарын чер-черге дарый организастаар, улустарынчкы чаа тыптып төртүтүңүп турар амгы аас-чогоалдарын чып бижээш, чонга негтередир, Сибириниң улустарының аас-чогоалдарын жаңылаар айы-биле тускай чымыды номнар кылдыр үндүрер болгаш оон-даа өске аялдаарын чорудар. Сибириниң орус болгаш өске национал улустарының аас-чогоалдарын шагүден бээр бот-боттарыга саядалды болуп келген деп чүвени филология эртемнириниң кандидаты Л. Е. Элиасов «Сибириниң аас-чогоалын

өөренириниң айтырыглары» деп илеткелинге тодаргай көргүскөн. Ол болза Сибириниң акы-дүңма улустарының аразына культураның харылаалары үе-дүңтөн бээр турп келгенин херечилде турар. Оон ангыда илеткелчи аас-чогоалынын яны-бүрү хевирлерин канчаар чарып бөлүктөөриниң аргаларын тайылбырап чугулаан болгаш чонунуң политиктиг шимчөөшкенин-биле холбашкан аас-чогоалдарын чып бижип, шилчип көөрүн чугулаа алырын конференцияны киржикчилерине сүмөлөөн.

Даг-Алтайны эртем-шилчиле институтуң эртем аялдаачыны, филология эртемнириниң кандидаты С. С. Суразаковтуң илеткел динчылдыгыга дак солун болган. Сибириниң улустарының эпос чогаалдарын деннегенин аргазы-биле өөренип шилчилээриниң айтырыгын чугулаа алганын, ол талазы-биле баштайгы шенедде аялдаарынчкы түнөөдери С. С. Суразаков динчылган.

Конференцияны киржикчилери С. С. Суразаковтуң илеткел динчылдыгына, Сибирь улустарынын эпос чогаалдарын тус-тузунда бот-боттарыга дөмөйлөшпөс тускай онзагай национал шынарларды болза-да, оларда нийти дөмөйлөшкө чүүдөр дык хей, ынанчтан деннегенин аргазы-биле шилчиле аялдаарынчкы уламчыл чорударын саналды турганнар. Улустарының аас-чогоалдарын төгү талазы-биле деннеп көөрү чүгле тус-тус чогаалдарын

чангыс үндөсүн уктуун тодардыктыг ужуру-дузалыг өвөс, харын ол улустарының эртин келген төгүзүн ханымы-биле билип алырынга эргежок чугула. Мынаа холбаштыр тыва улустуң «Бангай-Кара азыг Бангывай-Мерген», «Дам-Хуура азыг Танаа-Херек», алтай улустуң «Алтай Буучай» болгаш бурят улустуң «Харыгай-Мерген» деп чогаалдарында дөмөйлөшкө чүүдөр көчүт хей деп чугулаан болур.

Улустун аас-чогоалынын шилчилекчи Я. Р. Кошеловтуң илеткел конференцияны киржикчилеринге сонуугарчыг болган. Сибириниң хоорайларынын архивтеринге ол хей чылдар дугузунда кызыкмаккай аялдап келгенин түнелинде эртен үенил суралгы орус эртемденири Г. Н. Потанин, В. Г. Богораз, А. А. Манаренко сугларын аялдаары-биле холбашкан дык хей чаа материалдарын илередип тыпкан. Я. Р. Кошеловтуң-биле алырга, Г. Н. Потанинниң архивинде оон бодуну чып бижээни парлаттыман тыва тоолдарын бары магад чок.

Якутиядан, Хакасиядан, Ленинградтан келген эштер Г. У. Эргис, П. А. Тролков, М. Г. Воскобойников тыва улустарының аас-чогоалдарын чып бижириниң, парларының болгаш шилчилээриниң аялдаарынчкы уламчылдыгын, дыл болгаш литератураның аялдаачыларының мурнууда моон сонгаар кандыг-

кандыг чугула сорулгалар салдып турарын айтканнар.

Оон ангыда хей национал совет улустарының амгы фольклорун тоомчага албас чорукту конференцияга бургу шаап көргөн. Совет фольклор болза, бистиң социалист ишчилекчилик хөгжүп келген үелериниң дүргүзүндө бижимел чечен чогаал-биле черелештирп турп келген болгаш турпу-даа турар. Ол бодунуң тускай онзагай дүрүмдерин өзүзүг хөгжүп сайырап турар. Совет улус бодунуң социалист Төрөөн чурту-түн төгүзүндө болуп турган улугу-улуг болушкунарын чандыр көрбөй, оларны уран-чечен хевир-биле ырларыга болгаш кохамктарына, үдөгөр домактарына болгаш чечен чугулааларына үргүлчү-ле илередип келген. Мынчанга чаа совет фольклорун чымы, өөренип—дыл болгаш литератураның аялдаачыларының база бир кол хүлүзүлгени болур.

Конференцияга чугулаашкы турган айтырыглардан улустуң аас-чогоалдарын негтередир, тардырынын айтырын онзалп айтыры чугула. Улустуң аас-чогоалынын эң дөргө дөмөйлөшкө чымындары, алыманхтарда, журналдарда, солуннарда чөгүрү негеддегиле чедир парлаттымайын турар, оларын радиога дамчыларын болгаш бот-тыянгылар уран чүкү көргүзүлгелерге негтередирин база яны-бүрү акы-дуңмалыкшы улустарынчкы дилдарычче очудуларын ам-даа четтес организастап турары хомудачыг. Чамдык

идейлиг ужуру-утканы куду, чевен бижиктирин чогаалдарын орунуга чонуну үе-дүңтөн бээр чогаалды, тургузуп келген ханы улгалыг чогаалдарын солунунара парлап, радиога дамчылары черле херектиг.

Улан-Удэге болган конференция тыва улустуң аас-чогоалын моон сонгаар чып бижириниче, шилчилээрине, парлад негтередирине, калбартарына улуг ужуру-дузалыг.

Дыл, литература болгаш төгүзүңү тыва эртем-шилчиле институту бөгүңге чедир тыва улустуң аас-чогоалын чымы, шилчилээр, парлаар талазы-биле алаан аялдаарын чоруткан. Ол херекке чер-черде бижикчилериниң идекпейлиг аялдап турарын демделгээр херек. Ынчалза-даа амга чедир чыгынган аас-чогоалдары чонун ортузунга шагдан бээр тарап, негтерөөн тоолдарын, тоолчургу чугулаарын, ырларын, үдөгөр домактарын, тывымыктарын чүгле шоолаут өвөс кезин болуп турар. Мынаага тыва аас-чогоалын шилчилээр ажил чүгле эгелдеш турар. Тывада чурттап турар орус чонун аас-чогоалын чып бижирп, шилчилээр ажил бөгүңге чедир шуут чоруттунмай келгенин улуг четтес деп санаар херек.

Аас-чогоалын чымы аялга чүгле эртем аялдаачыларынын өвөс, харын чер-черде башкыларын, албан черлериниң аялдаачыларын, колхозчуларын калбаа-биле кириштирерин конференцияга чугулаап көргөн. Ам районда аас-чогоалын чып турар бижикчилеринчкы саны моон сонгаар улам көвүдээр деп чүвөгө чыгынган турба.

К. ОРГУ, А. КАЛЗАН.

Хожудап турар

Чөөн-Хемчик районун «Кызыл тараачын» колхозунда туду мьяжыны белеткели хомудатпас. Туду материалдарынын белеткелинге 108 кижи, 20 ажыг аят болгаш 2 автомашинаның доктаамал аялдаары артык баштаар черинде күзүн-не планан көргөн. Мындык болза-даа туду бригадиринге төмүл-башка эш О. Чамыяның аялыга харысаалга чогулган туду мьяжы белеткөөр ажил үстүрүңге четкен.

Колхоз бо чылдыг тудуларынга 2 муң кубометр ыяш белеткөөр планын. Бо хүнерге чедир ол пландан чүгле 200 кубометр хире ыш кестинген. Планада көрдүнгөн 108 кижиден чүгле 20 хире кижи тудуда аялдап турар. А тайгада ыш кезилдизинде чүгле 8 кижи аялдап турар.

Д. ДАМДЫШ.

Парлаттынмаан чогааларын изи-биле

Чаа-Хөл районун Ленин аттыг колхозунун слядында тараанын изип, хып чыдарын, 4865 кг кызыл-тасты акт-биле үндүр бижээни «Ишкни» номчукузуу М. Дадар-оол бижээ.

Редакцияның чоруткан материалына СЭП Чаа-Хөл районунун харылааны-биле алырга, иккин тарааны колхоз баштаар чери сайгарткан.

